

F U N G U S

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE
MYCOLOGISCHE VEREENIGING

JAARVERSLAG 1940/'41 ¹⁾

In het afgelopen jaar kan de activiteit van de Vereniging niet buitengewoon groot worden genoemd. Propaganda-excursies konden, daar zij grotendeels niet-leden als deelnemers tellen, niet worden gehouden, mede ook door de grote moeilijkheden aan het reizen verbonden.

De jaarvergadering werd op 21 September gehouden te Apeldoorn op Zaterdagavond. Hieraan werden excursies verbonden op 't Loo en in de omgeving van Apeldoorn. Deze excursie was extra, de gewone ledenexcursie volgde op 12 en 13 October in de omstreken van Gorssel. Beide excursies waren een groot succes, zoals men in de verslagen heeft kunnen lezen. Het aantal deelnemers was vooral in Apeldoorn heel groot. De paddestoelenoogst was zeer bevredigend.

Fungus kon geregeld verschijnen en een nieuwe aflevering van de Mededeelingen zag het licht.

De voedingsraad van de organisatie T.N.O. zocht contact met de Vereniging om het gebruik van paddestoelen als volksvoedsel te bevorderen. De geringe voedingswaarde en de moeilijkheden bij determinatie door leken, maakten, dat van een praktische uitwerking van dit plan in het afgelopen jaar niets kwam.

Met het vakblad voor biologen werd in samenwerking met andere biologische verenigingen de praktische uitwerking besproken van een gemeenschappelijke ledenlijst van al deze verenigingen. Deze ledenlijst zal in 1942 tot stand komen.

Het aantal leden bleef ongeveer stationnair, nl. \pm 220.

In het afgelopen jaar is 1 lid van de Ver. overleden. Enkele leden bedankten, enkele nieuwe traden toe.

Laat ik dit jaarverslag mogen eindigen met de beste wensen voor onze Vereniging in het komende verenigingsjaar.

J. P. S. SMIT.

HET VRUCHTLICHAAM VAN POLYPORUS TUBERASTER JACQ. EX FR. IN NEDERLAND GEVONDEN

Toen ik in Maart van dit jaar een zwaarwegend pakje, dat van het laboratorium van collega Oort afkomstig was, openmaakte, bleek het tot mijn verwondering een collectie grauww-zwarte „stenen” te bevat-

¹⁾ De verslagen van de alg. ledenvergadering en de excursie te Baarn worden in 't volgend no. opgenomen. de V.

ten. Het etiket gaf opheldering; de „stenen” waren de pseudo-sclerotiën ¹⁾ van *Polyporus Tuberaster*, die 24 October 1910 jn de Alkmaarder Hout door B. Hoek, oplichter van de Gemeente Plantsoenen, bij het uitgraven van bomen gevonden waren en waarvan Van der Lek in de Med. Ned. Myc. Ver. XI (1921) een uitvoerige beschrijving geeft.

Het grote pseudo-sclerotium van deze zwam, die in Europa bijna uitsluitend in bergachtige streken van Midden- en Zuid-Italië voorkomt, wordt daar zeer terecht „pietra fungaia”, „zwamsteen”, genoemd. De vruchtlichamen worden gegeten. Hoewel de vondst hier te lande dus zeer merkwaardig was, was het wel gewenst het vruchtlichaam te zien te krijgen. In Februari 1923 werd opnieuw door de goede zorgen van den heer Hoek uit de Alkmaarder Hout een „zwamsteen” naar Wageningen opgezonden. Deze pseudo-sclerotiën werden in de grond gelegd en eerst twee jaar later kwam een volkomen vruchtlichaam voor den dag (zie de foto in Med. Ned. Myc. Ver. XV, 1926). Er was dus geen twijfel meer mogelijk: de pseudo-sclerotiën van *Polyporus Tuberaster* kwamen in Nederland voor!

De volgende aantekening over deze zwam treffen we aan in Med. Ned. Myc. Ver. XXI, waar vermeld wordt, dat collega Schweers in Maart 1932 een pseudo-sclerotium op het Rijksherbarium bracht, opnieuw afkomstig uit de Alkmaarder Hout. Bij dit exemplaar, dat nog in het Rijksherbarium aanwezig is, ligt een papier met de volgende aantekening van den vorigen conservator Lütjeharms: „De rest van dit pseudo-sclerotium werd in de hortus te Leiden begraven. Er is geen zwam opgekomen.” Bij na vraag wist men mij nog te vertellen, waar de „zwamsteen” begraven was, maar er was natuurlijk niets meer van over.

¹⁾ Men spreekt van pseudo-sclerotiën, wanneer de compacte weefselmassa niet uitsluitend uit hyphen bestaat.

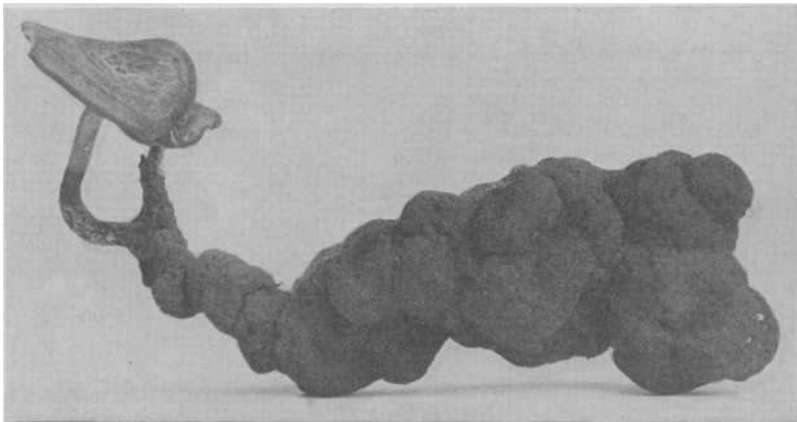

Fig. 1. Het te Poelgeest gevonden exemplaar van *Polyporus Tuberaster* JACQ ex FR.

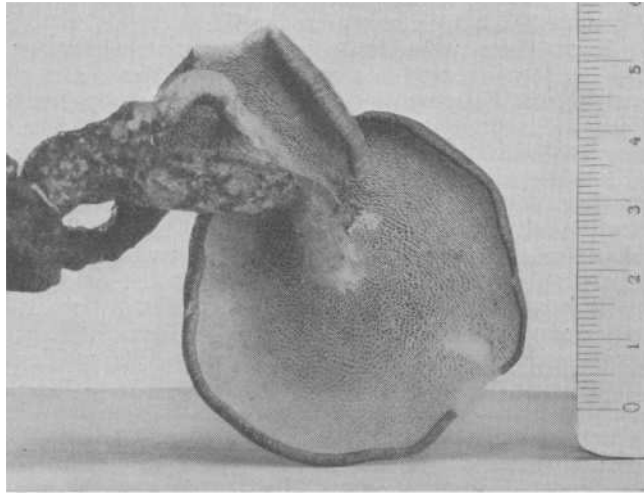

Fig. 2. Onderzijde van de hoeden van de *Polyporus Tuberaster* JACQ. ex FR.

Tenslotte wordt de soort ook door Donk, Med. Ned. Myc. Ver. XXII, genoemd naar aanleiding van de exemplaren uit de Alkmaarder Hout.

Groot was dan ook mijn verbazing, toen ik op zekere dag het hierbij afgebeelde exemplaar op mijn tafel aantrof. Het was op 16 Juli 1941 verzameld door de Leidse Biologen Barkman, Holthuis en Lam in de tuin van het kasteel Oud-Poelgeest te Oegstgeest, aan de rand van een pad bij het koetshuis. Het bleek, dat we hier wederom met een exemplaar van de befaamde *Polyporus Tuberaster* te doen hadden, waaruit thans twee vruchtlichamen in het wild opgekomen waren. Zou daartoe wellicht de buitengewoon lange, warme en droge voorzomer van dit jaar de oorzaak zijn geweest? Zeker is dit niet, maar wel in hoge mate waarschijnlijk.

Voordat ik enkele verdere bijzonderheden geef, moge hier eerst een beschrijving van het exemplaar volgen.

Beschrijving (zie foto 1). De twee receptacula, die een zeer zwakke meelgeur bezaten, ontspringen met de steel van een derde exemplaar aan het ene uiteinde van het pseudo-sclerotium. Het *pseudo-sclerotium*, dat 18 cm lang is en waarvan de grootste doorsnede $6\frac{1}{2}$ cm bedraagt, bestaat uit talrijke witte myceliumdraden, waartussen aardachtige bestanddelen. Zelfs stukjes steen en een stuk steenkool van $\pm 1 \text{ cm}^3$ bevinden zich vast daarin verankerd. De *hoeden* zijn min of meer cirkelrond, zeer vlak trechtvormig (doorsn. grote ex. $5\frac{1}{2}$ cm, kleine ex. 3 cm), lichtbruin gekleurd met talrijke kleine donkerbruine driehoekige schubjes, die in concentrische rijen zijn gerangschikt; de rand van de hoeden is omgebogen. De *poriën* (zie foto 2) zijn licht geelbruin van kleur, min of meer zeshoekig met ongelijkmatige rand, enigszins af

lopend op de steel, tot 1,5 mm hoog en maximaal 1 mm in doorsnede. De *steel* staat centraal, heeft bovenaan dezelfde kleur als de poriënlaag, is van onderen echter zwartachtig; steellengte van het grote ex. 6 cm, van het kleine 3½ cm, terwijl de doorsneden resp. 7 en 5 mm zijn. Het *vlees* is vezelig, wit. De *sporen* zijn kleurloos, elliptisch, op dwarse doorsnede bijna rond, voorzien van één of meer guttulae, 11—16,5 x 4—6 µ. De maten van de *basidiën* zijn 33,5—44 x 6,5—11 µ, terwijl de sterigmata ± 5,5 µ lang zijn.

Verspreiding. Buiten Italië is *Polyporus Tuberaster* slechts bekend uit Zwitserland. Wel wordt de soort genoemd in Ricken's Vademecum, maar in Duitsland is de zwam niet met zekerheid waargenomen. Ook in Oostenrijk, Frankrijk en Engeland werd de soort niet gevonden.

Buiten Europa is het pseudo-sclerotium gevonden in Canada (Manitoba-meer; exemplaren, verzameld in 1936 door Prof. A. H. R. Buller, aanwezig in het Rijksherbarium, terwijl Lloyd in 1920 meldt de soort reeds van denzelfden vinder ontvangen te hebben (Myc. Notes, Vol. VI, 1922). In Mycological Notes, Vol. 7, No. 1, 1922 zegt Lloyd opnieuw een pseudo-sclerotium ontvangen te hebben, thans uit Ohio (U.S.A.); het bevond zich aan de wortels van een boom, die omgewaaid was. In de eerstgenoemde publicatie deelt Lloyd tevens mee, dat hij de soort uit Australië ontvangen heeft.

Eindelijk werd door Shirai in Noord-Japan een eetbare zwam gevonden, die volkomen overeenkomt met de Italiaanse *Polyporus Tuberaster* (zie Miabe-Festschrift, Tokyo, 1911).

Uit deze, wel zeer merkwaardige verspreiding kunnen we niet anders concluderen, dan dat pseudo-sclerotia op tal van plaatsen in de grond zitten. Door een zeer bijzondere aanleiding, b.v. omwaaien of rooien van bomen, worden deze echter gevonden, vandaar dit eigenaardige verspreidingsgebied. De ontwikkeling van vruchtlichamen hangt van de uitwendige omstandigheden af, die blijkbaar zelden tegelijk in gunstige zin werkzaam zijn.

Behalve *Polyporus Tuberaster* zijn nog enkele andere Polyporaceae bekend, die evenwel echte sclerotia bezitten. Zo b.v. uit Z.-Brazilië *P. sapurerna*, waarvan de sclerotia leerkleurig zijn, uit Australië *P. Mylittae*, waarvan de eetbare sclerotia door de inboorlingen „native bread” genoemd worden, uit Afrika *P. sacer*, enz.

Bizonderheden. Eén van de eersten, die melding maakt, dat in Napels een steen groeit, die na voortdurende besproeiing lekkere eetbare paddestoelen levert, is Mazzuoli (1544). Hij denkt, dat de „zwamsteen” niet tot de paddestoel behoort, maar uitsluitend het middel is, waardoor deze ontstaan kan, zoals ook, naar hij zegt, iedere groente een bepaalde meststof nodig heeft. M. A. Severino daarentegen meende (1649), dat de onderaardse knol een werkelijk bestanddeel van de zwam was en dat deze om de stenen en aarde, die het bevat, heengegroeid is. Zeer interessant is ook, wat de Graaf de Borch over *Polyporus Tuberaster* meedeelt in de drie brieven, die hij schrijft aan de Markies de Balbian: „Sur les truffes du Piémont” (1780). Het was hoofdzakelijk zijn bedoeling na te gaan, welke voorwaarden nodig zijn, om de zwammen te kweken. Fraaie resultaten verkreeg hij, wanneer de pseudo-sclerotia in bakken met aarde werden geplaatst, die besproeid werden met water, waarin hij de volwassen paddenstoelen gewassen had. Volgens dezen

auteur bereidden de inwoners van Napels de zwam als volgt: 2 of 3 dagen na het opkomen worden de vruchtlichamen geplukt, in stukjes gesneden en in melk gekookt, dan met een houten lepel geklopt en vervolgens nog eens gekookt. Daarna in boter en olie gebraden.

Doordat de onderaardse knollen dus door sommige auteurs opgevat werden als mineralen en door anderen als werkelijk met aarde, leem en stenen vergroeide bestanddelen van de zwam zelf — hiertoe behoorden ook Persoon (sie „*Traité sur les champignons comestibles*”, 1818) en Fries (*Syst. mycol.* I, 1821) — waren er tot 1845 twee meningen. In dat jaar publiceerde Dr Brunner uit Bern zijn uitvoerige onderzoekingen (*Neue Denkschr. Schw. Ges.*, Bd. VII), die hij uitvoerde met een mensenhoofd-groot pseudo-sclerotium, dat hij uit Napels gekregen had. Het werd in een kistje met vochtig zaagsel gelegd en reeds na 14 dagen ontstond een vruchtlichaam. Deze kweekproeven werden voortgezet in bakjes met aarde en het gelukte de volledige ontwikkeling van *Polyporus Tuberastraster* vast te stellen.

Hoewel de oudere auteurs vermeldden, dat de zwammen op de markten van Italië veel verkocht werden, omdat de smaak zo buitengewoon fijn was, waaruit blijkt, dat ze veel gevonden werden, moet toch het aantal vindplaatsen in Italië reeds omstreeks het midden van de vorige eeuw sterk gedaald zijn. Ook volgens een mededeling van Prof. Mattiolo komen de pseudo-sclerotia tegenwoordig nog maar zelden voor (*Myc. Notes*, 1911) en hetzelfde schreef Dr Peyronel aan Dr van der Lek (zie *Med. Ned. Myc. Ver.* XI, 1921).

Des te meer kunnen we het op prijs stellen, dat deze soort thans definitief aan de lijst van Nederlandse fungi is toegevoegd.

Leiden.

J. S. ZANEVELD.

BIJZONDERE VONDSTEN IN 1941 (TOT HALF SEPTEMBER)

I

Wanneer hieronder verschillende paddestoelen opgesomd worden, waarvan de schrijver meent, dat ze een vermelding waard zijn, wil dit nog niet steeds zeggen, dat dit in werkelijkheid zo is. Het kan gemakkelijk gebeuren, dat paddestoelen, die in ons land min of meer bekend zijn, hier een plaats vinden, dit te meer, omdat niettegenstaande het contact, dat de *Ned. Myc. Ver.* biedt, het toch moeilijk uit te maken is, in hoeverre bepaalde soorten door verschillende leden gekend worden. Zo gebeurt het dan wel eens, dat men achteraf merkt, met een reeds eerder opgemerkte soort te doen te hebben, ja zelfs met een min of meer veelvuldig voorkomende. Het lijkt me echter beter, dat voldoende gedocumenteerde vondsten gesignaleerd worden, dan dat deze slechts in zeer beperkte kring bekend blijven.

Bij uitgebreider publicatie is tevens de mogelijkheid tot gedachtenwisseling gegeven, waarvan niemand ontkennen zal, dat deze bij de steeds veranderende verschieten in de *myc. systematiek* en de variabiliteit en eigenaardige moeilijkheden van het materiaal, overbodig of onbelangrijk is. Opzenden aan collega's is niet steeds mogelijk en hangt

van de toestand van het materiaal en andere factoren af. Discussie kan ook a posteriori geschieden en wordt eventueel zeer op prijs gesteld.

Bij de namen van de soorten wordt een korte verklaring gegeven, welke niet op de naam beschrijving aanspraak maken kan. Maar namen alleen zeggen zo weinig. Enkele markante kenmerken zullen naar voren gebracht worden, waarin mogelijk deze of gene aanleiding zal vinden meer op de soort te gaan letten.

Van de gemelde zwammen is materiaal bewaard, hetzij als exsiccata hetzij in vloeistof. (Over conserveringsvloeistoffen nog eens nader, alcohol lijkt daartoe niet het beste medium, vooral wegens te grote wijziging der micr. structuren).

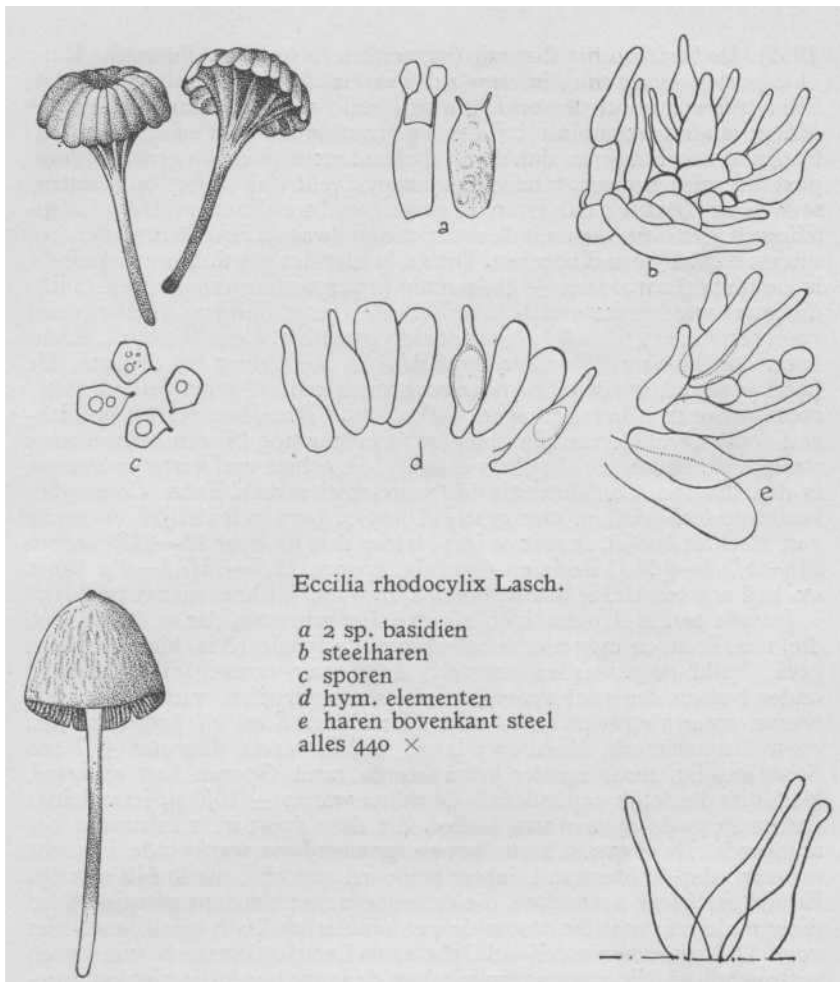
Naucoria scolecina Fr. f.^a *gracillima*.

Het voorjaar was zeer droog, de maanden Juni en Juli waren ook warm. Soms leveren dan de moerassen nog wat op. Langs 't Haanschotergat, een meertje bij Barneveld (gelegen aan de spoorlijn Apeldoorn—Amersfoort), werd omstreeks 1 Juni aangetroffen bovengenoemde *Naucoria*, welke tot een meest onder elzen groeiende groep van dit geslacht behoort.

Kühner onderscheidt een genus *Alnicola*, waartoe volgens zijn vermoeden ook deze soort naast vele andere behoort. Een geheel donkerbruin tot 1 ½ cm breed zwammetje, met slechts zeer weinig velum in de jeugd, dat volkomen verdwijnt. De micr. kenmerken zijn karakteristiek, Lange zegt van de cystiden „*Urtica-hair like*”, dat wil dus zeggen: met brede buik, en zeer lange, zich toespitsende hals. De sporen zijn *spoelvormig* en *groot* 10—14 µ. De door mij gevonden ex. kunnen dan gerekend worden tot de kleinere vorm *gracillima*, welke Lange onderscheidt.

Eccilia rhodocylix Lasch. In begin Augustus was het nog droog. Daarna: „moessonwisseling”. Toen de eerste regens „doorkwamen”, duurde het nogal lang, voordat de opbloei der fungi begon, vermoedelijk door de sterk uitgedroogde bovengrond. Eind Augustus evenwel na heel wat met lede ogen aangestaarde regenbuien, was de zwammenvoorraad buitengewoon rijk en gevarieerd, naar ik vermoed over 't hele land. Op een wandeling in 't Asser bos werd nog in begin Aug., toen er nog maar enkele ex. hun hoeden boven de grond staken als schuchtere beginnelingen, door mevr. *Kroes-Couvee* in 't mos tegen een beuk een witgeel zwammetje gevonden, dat zeer gemakkelijk herkenbaar is. Ricken met zijn vaak aardige onderschriften zegt: „*Hat ganz die Haltung von Omphalia umbellifera*” Deze vondst werd voor mij interessant, toen ik na een paar dagen aan de onderzijde van de hoed een weinig roze zag verschijnen. De lamellen zijn niet meer dan *vrij dikke lijsten*. De pentekening van Middelhoek laat U tevens de ± *peervormige, hoekige* sporen zien.

Galerina camerina Quélet sensu Joss. (Kühner Gal. no. 39). Het lijkt aanbevelenswaardig eens op dit zwammetje, dat zich verschuilt achter een *Galera-hypnorum-achtige habitus*, te letten, te meer, daar het microscopisch zeer gemakkelijk van deze laatste soort te onderscheiden is. Het werd ontdekt in het Asser bos, ook in de eerste weken van Augustus, onder dennen. Vindt men in een dennenbos tussen naalden (zelfs op takjes volgens Kühner) een *Galera*, die zich van *hypnorum* onder-

Conocybe leucopoda
Kühner

Tekeningen A, Middelhoek

Cystiden van
Galerina camerina

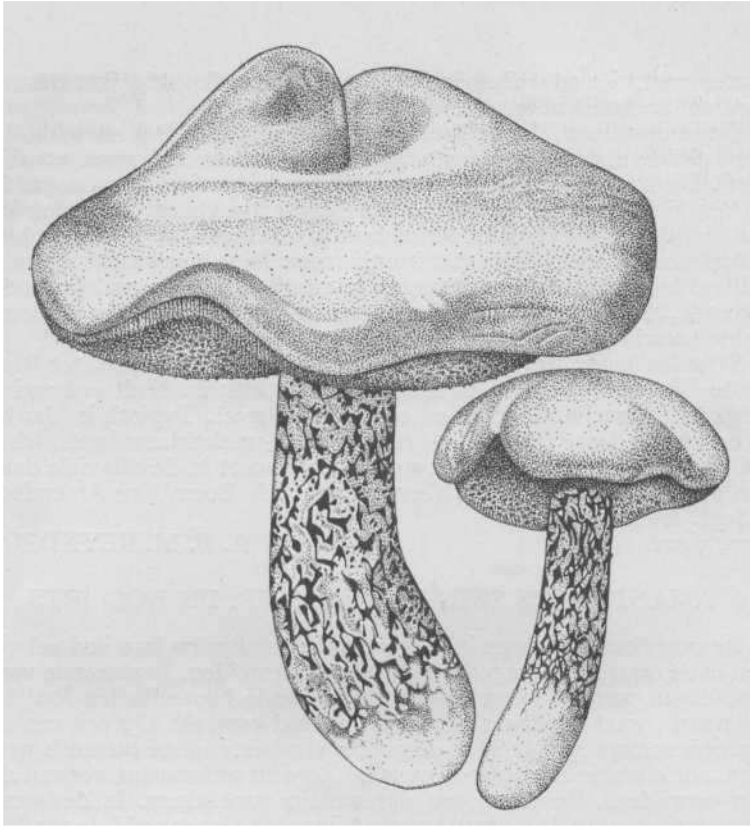
scheidt door wat forsere allures, een wat warmere, meer naar bruin zwemende kleur, mogelijk een wat grovere streping en een steel, die van onder donkerbruin gekleurd is, dan moet men eens een lamel onder het microscoop leggen en de *cheilocystiden* (*rand-cyst.*) bekijken, Pleuro- of vlakke cystiden ontbreken. Hebben de eerste de eigenaardige vorm van zekere likeurflessen *met een dikke korte buik en een zeer lange dunne hals, van boven voorzien van een rondachtig knopje* (zie tekening), dan heeft men met *Galerina camerina* te doen, waarvan ik vermoed, dat hij meer voorkomt, maar gemakkelijk over 't hoofd wordt gezien. Erg algemeen is de soort mogelijk niet. Kühner had hem eenmaal gezien (tot

1935). *De basidien zijn 2-sporig* (met enkele 3-sporige ertussen).

Conocybe leucopoda Kühner (Kühner Gal. no. 5). Vindt men in de literatuur een soort vermeld, die opgesteld werd naar aanleiding van één gevonden exemplaar bij *Algiers* („sur le sable d'un chemin à la Réghaïa) en vindt men dan één onbekend exemplaar op een met compost vrij sterk bemest, zandig roggestoppelveld vlak bij het biol. station te Wijster (Drente), dan hoort er enige moed toe dit exemplaar te identificeren met bovengenoemde soort, tenzij de specifieke kenmerken een uiterst duidelijke taal spreken. Dit nu is hier het geval. Deze *Conocybe* is onmiskenbaar. *Hoed* ± *klokvormig* (maar zonder omgebogen rand); diameter van het ex. van Kühner 3,5 cm, het mijne was kleiner, maar voor een *Galera* toch fors (gemiddelde grootte v. *Con. Rickeni*). Kleur hoed donkeroker bij vocht, *typisch licht okerkleurig* bij droogte. De hoed is *netachtig rimpelig* (maar toch meer radiaal gerimpeld: „nettement rugueux ridé radialement à l'oeil nu.” Deze kenmerken op zichzelf zouden voldoende zijn; hier komt echter nog bij een *vrijwel witte steel* (bij aanraken geelbruin wordend), die echter veel *korter en steviger* is dan die van *Con. lateritia* (de witte-steel soort). Echte *Conocybe* - randcystiden (buikig met gesteeld kopje, geen geleidelijke overgang van steel tot kopje), ik mat ze iets kleiner dan Kühner 18—20/8 μ tegen 21—26/7,2—9,5 μ. Basidien 4-sporig, sporen 11,5—15/7,5—9 μ (mijn ex. had nog een kleine bruine hoedpapiel, welke Kühner niet vermeldt).

Inocybe perlata Cooke. Het is met enige schroom, dat ik deze soort, die, naar ik meen, nog niet voor ons landesignaleerd is, hier een plaats geef. Op 31 Aug. werden door mij langs een wegrand bij Amersfoort onder bomen een paar grote *Inocybe*'s aangetroffen, van een *donkerbruine*, maar *niet kastanje of vosbruine* kleur. *Steel bij jonge ex.* wit, maar *bruinwordend*. Hoed met lange radiale vezels, *diameter* ± 7 cm. Steel knollig, maar zonder gemarkeerde rand. Sporen *kort en breed*, glad, niet duidelijk „apiculées”, de mijne waren ± 10/6 μ, iets kleiner dan volgens de opgave van Lange, die deze soort in 't bijzonder bestudeerde. Deze zwam komt het meest met bovengenoemde *Inocybe* overeen; dat de hoedrand lichter gekleurd zou zijn, merkte ik niet op. Er zijn *fastigiata-variateiten*, die deze soort met z'n donkerbruine hoed dicht naderen, maar dit ensemble van kenmerken komt hierbij toch niet voor. Ook *In. maculata* Boud. lijkt er wel wat op, maar ik vond geen witte schubjes (die later verdwijnen) op de jonge hoed, die niet kastanjebruin was. Bovendien vond ik geen „hyphes excrétrices”, die Heim voor *maculata* opgeeft; sap-hyphen, die door 't hele vlees moeten lopen. Dus *In. perlata*, maar — 't is een *Inocybe*!

Boletus placidus Bonorden. In de eerste dagen van Sept. werden mij door den zwammenkenner, den heer Pijpstra enige exempl. gebracht van een in de Treek bij Amersfoort groeiende bijzondere boleet, die dan ook al spoedig met behulp van de beschrijving en afbeelding in Konrad et Maublanc (Pl. 415) op naam werd gebracht. Opvallend aan deze fraaie zwam is *de gemarmerde steel, licht tot donker paars op geelwitte ondergrond*. Top van de steel meer geel. *Hoed ivoorkleurig met gele partijen* bij droogte, in vochtige toestand meer geel wordend of met violette partijen (ook bij aanraking ± bruinviolet verkleurend), *uitgesproken kleverig*. Poriën eerst geel, later *typisch bronskleurig, buisjes kort*. Eigenlijk is alles karakteristiek aan deze zwam. Een zeer goede afbeelding

Boletus placidus (Bonorden)

tekening A.Middelhoek

ervan, maar onder een verkeerde naam, vindt men in het werkje van Michael (uitg. 1917, tafel 249 — *Bol Boudiéri*), de ex., hier voorgesteld, zijn echter wat klein (diam. van mijn ex. tot 9½ cm).

K. et M. geven op, dat deze zwam uit N. Amerika in Europa is ingevoerd en alleen groeit onder *Pinus strobus* en *Pinus cembra*. De eerste, de Weymouthden treft men in ons land nogal eens aan, de laatste veel zeldzamer. Het is hier natuurlijk een geval van mycorrhiza, zoals *Bol. flavus* altijd onder de lork groeit, of *Bol. scaber* onder een berk.

Ik geloof niet, dat deze boleet in ons land tegenwoordig erg bekend is, minder dan men volgens het voorkomen van de Weymouth zou verwachten. In de Flora Batava evenwel is deze soort onder de naam *Bol Oudemansii* afgebeeld (fasc. 186, tab. 936—1863) en in vroeger dagen heeft deze zwam heel wat stof doen opwaaien. Oudemans heeft er een paar maal over geschreven (Ned. Kruidk. Archief 1877, Bot. Zeit. 1878, hoofdzakelijk taxonomie: identificatie met *Bol. placidus* Bon.). Men bracht deze soort tot het geslacht *Gyrodon*, welk genus nu weer begraven is. Belangrijker is voor ons, dat Oud. in de Révision vondsten opgeeft uit Zeist, Baarn, Driebergen, Oosterbeek, Lochem, Apeldoorn,

Putten, wat niet zo weinig is. Zo ziet men, dat de oude data ons nog goed te pas kunnen komen.

Het is opvallend, dat de heer Pijpstra, die, naar hij mij vertelde, het bosje al vele malen doorkruiste, deze zwam er niet eerder aangetroffen heeft. Dit kan mogelijk zijn oorzaak vinden in het feit, dat de paddestoelen zich maar een korte tijd van het jaar vertonen, maar ook kan het zijn, dat de Weymouthdennen eerst een zekere leeftijd moeten hebben, alvorens de schimmel gaat fructificeren. Deze hier waren van „middelbare leeftijd”. Andere mycorrhiza-voorbeelden evenwel in 't oog vattende, zou men 't niet eerder opmerken van de zwam aan de eerste reden toeschrijven.

Sarcodon inopinatus Donk. Deze enigszins violet-bruine, tot 9 cm brede Hydnum, die niet kurkachtig, maar zacht is, heeft een weinig aangedrukt-geschubde hoed en een centrale steel. Typisch is, dat het vlees van de droge zwam niet bruin, maar ± violetblauw is en zich in KOH olijfgroen kleurt. Donk noemt deze soort in de diluviale dalen van ons land niet zeldzaam. Gevonden in „de Boom” bij Amersfoort 6 Sept. 1941.

Amersfoort.

A. F. M. REYNDERS.

AMANITOPSIS STRANGULATA FR. EN NOG IETS

De overvloedige regens in Augustus deden al gauw hun invloed gelden in de eerst totaal uitgedroogde bossen en weiden. In de eerste veertien dagen werden we verrast met ongekende hoeveelheden *Psalliota campestris*, waar dankbaar gebruik van werd gemaakt. Op een van die champignonstroomtochten in de polder vond ik midden tussen 't natte gras... drie mooie exemplaren van *Cantharellus carbonarius*, ver van alle bos verwijderd. Voorwaar een eigenaardige groeiplaats. In de bossen begonnen al gauw de boleten te verschijnen: in Groeneveld de prachtig rode *Boletus versicolor* en in de Vuurse jonge *Boletus cyanescens*. *Boletus edulis* en *miniatoporus* leverden uitgebreide maaltijden. Ook de Russula's deden van zich spreken. Daar waren o.a. *Russula xerampelina*, die inderdaad, zoals de Heer Huysman vroeger al vertelde, zeer variabel was. Grote groene, roodbruine exemplaren wisselden af met kleine rozerode, met korte rode steel. In alle gevallen gaf FeSO_4 de doorslag. Verder waren er *Russula atropurpurea*, *chameleontina*, *lutea*, *vesca*, etc. Bij de inspectie van de Groeneveldse brandplekken doken ook aardige dingen op. De eerste *Cantharellus carbonarius* verscheen 14 Augustus, de *Polysticti perennes* waren er al lang.

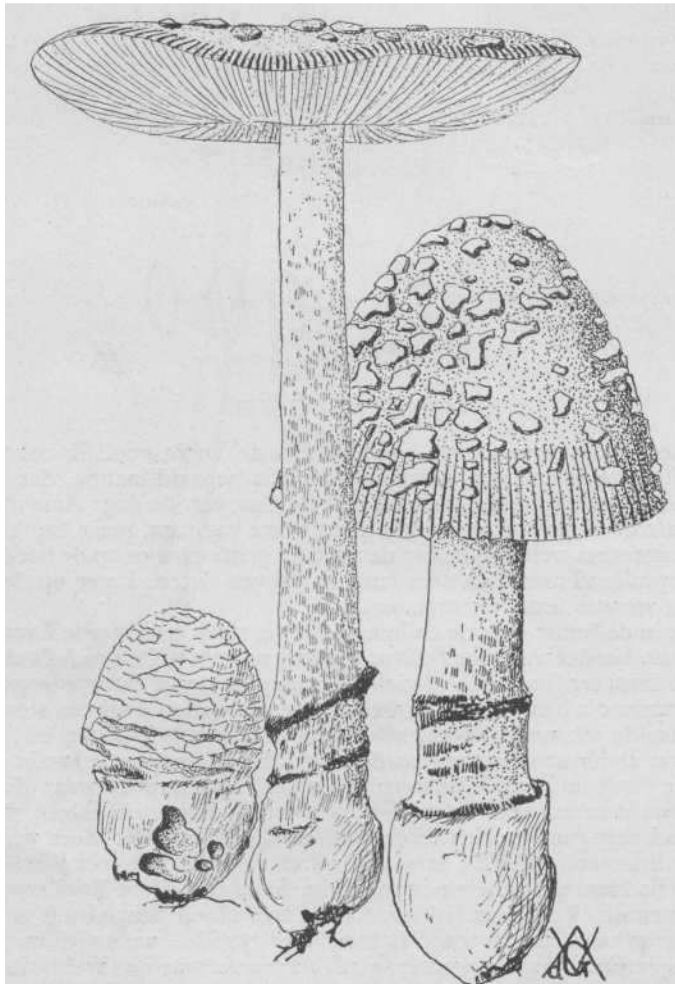
Op een andere brandplek trof ik een prachtige oranje *Omphalia*, waarover later misschien meer. Groeneveld gaf zelfs een maaltijd *Hydnotria Tulasnei*. In de Vuurse groeide een veld vol met de aardige *Coprinus hemerobius*, met een gevoord hoedje, bruine schedel. De plaatjes van deze soort zitten aan een schijfje, evenals bij *plicatilis*. Het zwammetje vervloeit niet. Als de sporen zijn afgeworpen, zijn de platen weer wit en droogt de paddestoel op. In een slotje aan de rand van dit veld groeide *Lactarius cyathula* Fr.

In Pijnenburg was 't weer *Inocybe caesareata*, met z'n cellige cystiden, die de aandacht vroeg. Dit vezelkopje is vrij gauw microscopisch te herkennen door z'n geelbruine kleur en fijne, heel kleine schubjes.

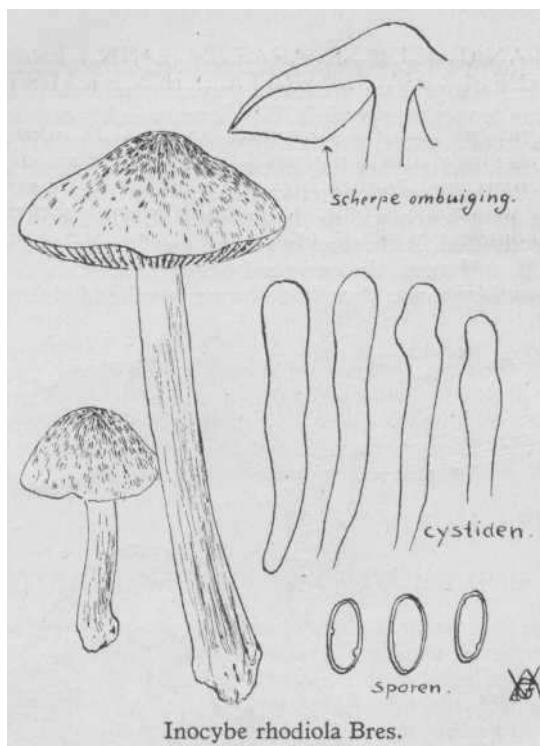
Tricholoma carneum stak overal z'n roze hoedjes tussen 't gras uit. Een van de belangrijkste vondsten was ditmaal een Boleet, die bij Hilversum aan de wegkant groeide. Uit de verte leek 't een beschimmeld Eekhoortjesbrood, maar neen; hij verkleurde prachtig blauw, dat later bruin werd. Als trofee heb ik twee exemplaren in m'n hand meege dragen om ze thuis op 't papier vast te leggen.

Op een krant gelegen gaf de zwam geel af. De naam was *Boletus pseudo-sulfureus* (Kall.). De steel is geel en met bruine spatjes in tegenstelling met *B. sulfureus*, die een rood netwerk heeft.

Amanita pantherina was daar in de buurt opvallend algemeen.

***Amanitopsis strangulata* Fr.**

Op een tocht naar Over-Holland aan de Vecht vond ik ook weer allerlei interessants. Het was hier weer één bepaald laantje, dat 't 'm deed. Aan het begin stond al dadelijk de clou van de dag: *Amanitopsis strangulata*. Hij is om zo te zeggen een *reuze* *vaginata*, maar met grijze, schubbigge steel, vele ringen om de voet, en grijze plakjes op de hoed, die er in opvallend aantal en zeer lang op blijven zitten. Later op de dag vonden we wel zestig exemplaren.

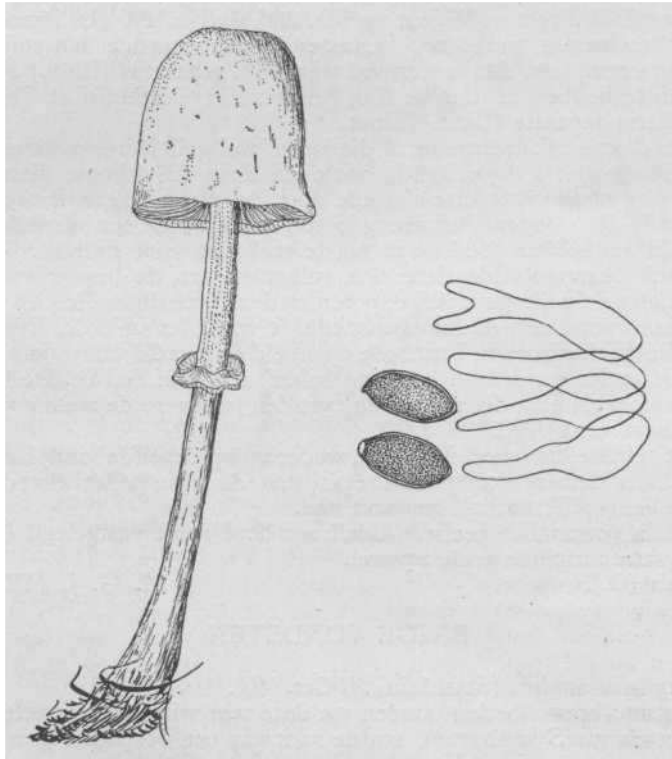
Vlak in de buurt groeide de leverkleurige, zwak gezoneerde *Lactarius flexuosus*. Verder waren er *Boletus Satanas* met z'n witte hoed, *Lactarius controversus*, *serifluus*, geheel violette exemplaren van *Inocybe geophylla*. Op 't punt 't bos uit te gaan werden we overvallen door een stortbui. Onder de eik, waaronder ik school, stond *Psalliota sylvatica* en „een” *Inocybe*. Beide soorten verkleurden rood. Bij determinatie kwam ik op *Inocybe rhodiola* Bres. Gauw naar Leiden opgestuurd, waar de exemplaren jammer genoeg niet vers meer aankwamen. Deze vezelkop had een geur precies als de Reuzenbalsemien. Het vlees was wit en liep roserood aan. De lamellen waren kanceelbruin met witte snede, ze hadden een scherpe inbochtiging. Steel met klein knolletje, vezelig, bruinig, bovenaan lichter, tot wit toe. Hoed aangedrukt schubbig. Lichtbruin, aan de rand lichter. De cystiden waren dunwandig en langgerekt. De sporen waren glad. Augustus was dus wel buitengewoon rijk.

Baarn.

G. A. DE VRIES.

PANAEOLUS SEPARATUS (LINN.) FR.
(ANNELLARIA SEPARATA (LINN.) KARST.)

Het overkomt ons paddestoelenzoekers maar al te dikwijls, dat we aardige soortjes uit de rijke Fungiwereld te aanschouwen krijgen, welke we zoo maar niet thuis kunnen brengen. Zijn we op de een of andere excursie, dan wordt zoo'n dingetje vanzelfsprekend zorgvuldig mede genomen, om op ons gemak thuis uit te pluizen met welke bijzonderheid

Panaeolus Separatus vruchtlichaam, sporen (22 x 9,5 μ) en cystiden

we hebben te doen. Blijkt dat het inderdaad „iets apart" is, „iets zeldzaams" of „hoog belangwekkends", dan komen we maar al te vaak ondanks al onze moeite en de ter onzer beschikking staande mycologische boeken tot geen resultaat. Misschien kunnen we deze zwammen-puzzle zoover oplossen, dat we het geslacht der paddestoel kunnen bepalen, doch dan blijft nog de vraag over, welke soort of variëteit het is. Meermalen gebeurt het, dat we na uren te hebben gespeurd, teleurgesteld onze boeken dichtslaan, ons microscoop opbergen en het voorwerp onzer ellende wegwerpen of het een ander ter hand stellen, die er mogelijk wel weg mede weet.

Toch houdt ons deze paddestoelenliefhebberij gevangen, ondanks al die teleurstelling en verloren moeite en zijn we soms oergelukkig een zeldzaamheid gevonden te hebben.

Toen ik Pinkstermorgen een wandelingetje maakte door mijn tuin, zag ik plotseling een mooi glanzend witachtig zwammetje naast de zandbak mijner kinderen. 'k Merkte dadelijk, dat het de habitus had van een *Panaeolus*, eenzelfde klokachtige hoed en slanke steel, terwijl de asch-grauwe kleur der plaatjes ook aanwezig was. De fraaie ring evenwel om de steel maakte het geval eenigszins twijfelachtig, evenwel thuis gekomen vond ik direct in Ricken op blz. 266 als No. 290 een *Panaeolus*-soort beschreven, welke zoo verrassend beantwoordde aan mijn gevonden exemplaar, dat ik terstond wist *Pan. separatus* (Linn.) Fr. gevonden te hebben of naar de ring genoemd in Costantin et Dufour: *Annellaria separata* (Linn.) Karst.

Voorals omdat ik gedurende al die jaren, welke ik aan zwammen doe, deze soort met z'n geelachtig witte en door de droogte glanzende hoed nog nooit ontmoette alsmede door de opmerking in Ricken van „selten”, doch bovenal uit vreugde zoo snel en juist een bijzonderheid bepaald te hebben, besloot ik het te teekenen voor Fungus. Microscopisch beantwoordde deze ook volkomen aan de beschrijving, de amandelvormige, zwartachtige sporen en de alleraardigste fleschvormige cystiden vooral aan de lamellensnede, 't was alles in orde. Even ons medelid Middelhoek in Enschede opgebeld en verteld van mijn vondst. „Nooit gezien en ik kom het ding halen” was zijn besluit. De hierbij gemaakte teekening der sporen en cystiden benevens de maten werden door hem vastgelegd.

Het gelukte me na eenige dagen wederom op dezelfde vindplaats een drietal iets kleinere exemplaren te plukken, doch pas nadat ik het drooge plekje behoorlijk vochtig gemaakt had.

Zooals gewoonlijk heeft Middelhoek deze soort vastgelegd in den vorm van een schitterende aquarel.

Hengelo (O.).

M. G. J. MEIJER.

ENIGE VONDSTEN

Omphalia candida (Staelduin, 20 Oct. '40).

In grote hoeveelheden vonden we deze teer witte paddestoeltjes op de wortels van *Symphytum*, aan de kant van een bospad. Thuis prijkt nog een trosje op formaline.

Rhodopaxillus mundulus (Meyendell, 13 Oct. '40).

Reeds 2 jaar achter elkaar hebben we dit paddestoeltje waargenomen in het gras langs een straatweg. Kleur der sporen roseachtig. Dr Huysman bracht de naam aan het licht.

Dictiolum retirugus (Staverden, 16 April '41.)

Deze exemplaren leken veel op *D. retirugis*, die in de duinen bij Den Haag zeer veel voorkomt op *Tortula ruraliformis*. Hier echter waren de afmetingen veel groter; tot $\pm 3,5$ cm toe. Ze kwamen voor op *Sphagnum*, takjes, *Calluna*, enz. Thuis gekomen waren ze reeds te ver in ontbinding, zelfs Dr. Huysman kon er niet meer uitkomen.

Peziza tuberosa (Haagsche Bosch, 13 April '41).

Op enkele m² verschillende exemplaren met vrij grote sclerotiën. In de herfst hadden we op dezelfde plek reeds vergeefse strooptochten gehouden.

Rhizina inflata (Meyendell, 19 Oct. '40).

Vershillende exemplaren vonden we hier op brandplekken, echter meest van kleine afmetingen 1—3 cm. Op deze brandplekken kwam ook voor *Collybia atrata* en *Flammula carbonaria*. Bovendien vonden we op verkoold hout enkele paarze Peziza's, die helaas verloren zijn geraakt.

Mitruła paludosa (Spoorsloot bij Maarn, 2 Juni '41).

Half in het water staand en hier vrij algemeen voorkomend.

In verband hiermede wilden wij nog opmerken, dat het wel interessant zou zijn om eens na te gaan of bepaalde paddestoelen aan bepaalde associaties gebonden zijn. *Mitruła* kwam nl. in de minder algemene associatie van *Heleocharis multicaulis* voor (*Heleocharetum multicaulis*) Kensoorten: o.a. *Hypericum helodes*; *Scirpus fluitans*, *Batrachium hololeucum*.

Door deze afhankelijkheid zou de verspreiding van zo'n zwam direct beperkt zijn en zou eventueel een kensoort van een associatie kunnen worden. Zo wordt voor het helmgezelschap *Phallus iosmus* als karakter- soort opgegeven (Jacques Meltzer).

Indirecte afhankelijkheid is natuurlijk aanwezig, wanneer de fungi aan hogere planten gebonden zijn door b.v. hun parasitische levenswijze. Wil het voorgaande echter opgaan, dan zou men direct verband moeten aantonen, wat veel lastiger is. Zo is het ons wel opgevallen, dat een vuurrode *Hygrophorus* in de laagveenterreinen veel voorkomt daar waar de Molinion phase begint op te treden; dit is echter nog geen zekerheid en er zullen vele waarnemingen nodig zijn.

Den Haag.

NORA NEYZEN.

KEES VAN RIJN.

HET BESTUUR DER NED. MYCOL. VERENIGING

T. A. C. Schoevers, *Voorzitter*, Nassauweg 28, Wageningen.

Ir A. C. S. Schweers, *Onder-voorzitter*, v. Oldenbarneveltstr. 40, Nijmegen.

Mej. J. P. S. Smit, *Secretaresse*, de Lairessestr. 40², Amsterdam-Z.

J. R. Müller, *Penningmeester*, Molenlaan 3, Heemstede.

Postrekening 90902 op naam van: Penningmeester N.M.V.

Dr H. A. A. van der Lek, *Bibliothecaris*, Zoomweg 10, Wageningen.

DRINGEND VERZOEK VAN DEN PENNINGMEESTER

In verband met den aanvang van het nieuwe verenigingsjaar op 1 Juli jl. wordt den leden vriendelijk, doch dringend verzocht, hun contributie voor het jaar 1941/1942 (f 5,—, student en huisgenootleden f 2,50, beide verhoogd met 10 cts voor onkosten) zo spoedig mogelijk

over te maken op de postrekening van den penningmeester der N.M.V., no 90902 (zonder vermelding van de naam!) of per postwissel (met vermelding van de naam J. R. Müller, Molenlaan 3, Heemstede).

WILT U EVEN CONTROLEREN?

De secretaresse verzoekt die leden, waarvan de adressen en (of) namen met voorletters onjuist of onvolledig zijn in de ledenlijst van Fungus (15 Maart '41), haar hun juiste adres enz. zo spoedig mogelijk te willen mededelen.

VAN DEN BIBLIOTHECARIS

Leden, die nog geen catalogus van de bibliotheek der Ned. Myc. Ver. ontvingen, kunnen alsnog een exemplaar toegezonden krijgen, wanneer zij hiertoe het verzoek aan den bibliothecaris richten.

NIEUWE LEDEN

Jac. Beekhuizen, Kanaalweg 13, Delft.
A. G. Bos, Prins Hendriklaan 20, Bussum.
Mevr. A. J. Breen, Straatweg 258, Hillegersberg.
Mevr. J. W. E. Cool-van Oosterzee, Sportlaan 152, Den Haag.
P. Cool, kol. gen. dienst N.I.L. b.d., Sportlaan 152, Den Haag.
Mej. Hillen, Maurickplein 1, Vught.
Mevr. P. Honig-Hillen, Hoogstraat 22, Koog a.d. Zaan.
Mevr. M. E. W. Honig-Der Kinderen, Hoogstraat 20, Koog a.d. Zaan.
Mej. E. P. 't Hooft, v. Eeghenstraat 81, Amsterdam-Z.
Mej. Dr A. Jaarsveld, Overtoom 434, Amsterdam-W.
J. Knock, Terweeweg 71, Oegstgeest.
Mr W. H. P. Loggere, Blaricum.
Mevr. M. L. Lught-Heckmann, Charl. de Bourbonlaan 15a, R'dam-O.
Mevr. C. M. Mijnliefv-v. d. Schalk, Lef. de Montignylaan 29,
Hillegersberg.
Dr I. D. Ruys, Dedemsvaart.
Mr J. W. Schuit, Vogelenzangscheweg 12, Aerdenhout.
Mej. B. Tjomsma, Molenaar 16, Laren (N.H.).
Mej. H. Vellenga, Heideweg 70, Soest.
M. van Vuure, Corantijnstr. 15³, Amsterdam-W, jun. lid.

UIT HET REDACTIEBUREAU

Hartelijk dank aan alle inzenders van copy. Voor dit nummer kon ik nu eens uit een behoorlijke voorraad putten, zodat er nog enkele bijdragen voor het volgende nummer overbleven. Maar niet genoeg natuurlijk, en daarom weer graag aanvulling, die ik vóór 15 December tegemoet zie.

DE VEYE